

Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 30.06.1967, sp. zn. 14 C 493/66, ECLI:CZ:KSOS:1967:14.C.493.1966.1

Číslo: 44/1969

Právní věta: K hodnocení pracovní činnosti nesystemizovaných sběračů sběrných surovin z hlediska § 6 odst. 2 zák. č. 101/1964 Sb.

Soud: Krajský soud v Ostravě

Datum rozhodnutí: 30.06.1967

Spisová značka: 14 C 493/66

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Sociální zabezpečení

Předpisy: 101/1964 Sb. § 6 102/1964 Sb. § 40

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 44

K hodnocení pracovní činnosti nesystemizovaných sběračů sběrných surovin z hlediska § 6 odst. 2 zák. č. 101/1964 Sb.

(Rozhodnutí krajského soudu v Ostravě z 30. 6. 1967, [14 C 493/66](#).)

Státní úřad sociálního zabezpečení přiznal navrhovatelce rozhodnutím z 31. 10. 1966 částečný invalidní důchod podle § 20 zák. č. 101/1964 Sb. ve výši 215 Kčs měsíčně.

Navrhovatelka se domáhala opravným prostředkem vyššího částečného invalidního důchodu na základě požadavku, aby jí byla započtena jako další doba zaměstnání doba od 1. 1. 1953 do 31. 12. 1956; v průběhu řízení žádala dále, aby jí byla doba zaměstnání sběračky sběrných surovin zhodnocena jako doba zaměstnání II. pracovní kategorie.

Krajský soud v Ostravě vyhověl opravnému prostředku navrhovatelky a zrušil usnesením z 30. 6. 1967 rozhodnutí odpůrce.

Z odůvodnění:

Podle osobního listu důchodového zabezpečení ze 17. 12. 1966 byla navrhovatelce započtena doba

péče o dítě v letech 1930-1933 (1096 dní) a v letech 1938-1941 (1096 dní) a doba zaměstnání III. pracovní kategorie od 1. 1. 1957 do 31. 3. 1966 (1461 + 1826 + 90 dní) a od 1. 4. 1966 do 16. 10. 1966 (199 dní), celkem 15 roků a 293 dní; navíc uplatňovaná doba od 1. 1. 1953 do 31. 12. 1956 není zhodnocena v osobním listě.

Navrhovatelka uvedla k odůvodnění svého požadavku na zápočet této doby, že je od 1. 1. 1953 až dosud nepřetržitě zaměstnána u n. p. Sběrné suroviny v O. jako sběračka sběrných surovin a že jí z tohoto zaměstnání zhodnotil odpůrce pouze dobu od 1. 1. 1957 s odůvodněním, že ohledně předchozí doby není prokázáno, že šlo o celoroční zaměstnání zakládající účast na nemocenském pojištění.

V řízení před soudem namítal odpůrce ohledně doby od 1. 1. 1953 do 31. 12. 1956, že navrhovatelka byla nesystemizovanou sběračkou sběrných surovin, že podle ustanovení § 5 odst. 6 vyhl. č. 257/1954 Ú. l. (kterou byla změněna vyhl. č. 335/1953 Ú. l. o sběru a výkupu sběrných surovin) nebyli nesystemizovaní sběrači v pracovním poměru k pověřenému podniku, že až do 31. 12. 1956 pro neexistenci pracovního poměru nepodléhali nemocenskému a důchodovému zaměstnaneckému a důchodovému zaměstnaneckému pojištění a že teprve od 1. 1. 1957 nemůže být ustanovení § 5 odst. 6 vyhl. č. 257/1954 Ú. l. na překážku tomu, aby nemocenské pojištění bylo uznáno, jsou-li jinak splněny podmínky § 2 odst. 2 zák. č. 54/1956 Sb.

Z toho vyplývá, že je třeba vypořádat se především s uvedeným právním názorem odpůrce a posoudit otázku započitatelnosti pracovní činnosti nesystemizovaných sběračů sběrných surovin podle nyní platné úpravy.

Dřívější judikatura (srov. např. rozhodnutí uveřejněné pod č. 1/1962 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR) řešila naznačenou otázku z hlediska úpravy dané zákonem č. 55/1956 Sb. následovně:

Se zřetelem na vydané vyhlášky nepovažovaly příslušné organizace smlouvy sjednané s nesystemizovanými sběrači sběrných surovin za pracovní smlouvy (o pracovním poměru) a nevyžadovaly k nim souhlas odboru pracovních sil podle § 13 dekretu č. 88/1945 Sb., který byl jinak podmínkou platnosti pracovního poměru. Proto bez zřetele k tomu, jaká byla skutečná povaha poměru nesystemizovaného sběrače, nevznikal do 31. 12. 1956 platný pracovní poměr již pro nedostatek zmíněného souhlasu, což mělo z hlediska nemocenského a důchodového pojištění podle zákona o národním pojištění za následek, že uvedený poměr nezakládá pojištění podle tohoto zákona, jehož předpokladem byl platný pracovní poměr. Poněvadž podle § 6 odst. 1 č. 1 písm. a) zák. č. 55/1956 Sb. se z období před 1. 1. 1957 uznávala za dobu zaměstnání pouze doba národního (veřejnoprávního) důchodového pojištění zaměstnaneckého, nebyla doba pracovní činnosti nesystemizovaného sběrače sběrných surovin započitatelná jako doba zaměstnání podle § 6 zák. č. 55/1956 Sb., poněvadž tato činnost nezakládala (pro nedostatek souhlasu odboru pracovních sil) platný pracovní poměr a tedy ani národní pojištění. Naproti tomu je ohledně téže pracovní činnosti od 1. 1. 1957 se zřetelem na ustanovení § 2 odst. 2 zák. č. 54/1956 Sb. a § 3 odst. 1 a 2 a § 6 odst. 1 č. 55/1956 Sb. vycházet z toho, že jde o započitatelnou dobu zaměstnání, jestliže má zmíněná pracovní činnost alespoň obsah zaměstnaneckého pracovního poměru bez zřetele na jeho označení nebo platnost (§ 2 odst. 1 zák. č. 54/1956 Sb., § 3 odst. 1 a 2 zák. č. 55/1956 Sb.) a nejde o činnost z nemocenského pojištění vyňatou (příležitostné zaměstnání podle § 5 písm. d) a § 6 odst. 1 a 2 zák. č. 54/1956 Sb.).

Z toho je zřejmé, že pracovní činnost nesystemizovaných sběračů z období do 31. 12. 1956 byla vyloučena ze zápočtu z hlediska ustanovení zákonů č. 54/1956 Sb. a 55/1956 Sb. v souvislosti s tím, že nezakládala národní pojištění a že nepojištěná pracovní činnost z období před 1. 1. 1957 nebyla jako doba zaměstnání započitatelná. Poněvadž však v dané věci přichází v úvahu posuzování podle zák. č. 101/1964 Sb., který má ustanovení o zápočtu zaměstnání odchylná od zák. č. 55/1956 Sb., nejsou zásady vyslovené dřívější judikaturou použitelné pro řešení podle nyní platné úpravy.

Nyní je třeba vycházet z ustanovení § 6 odst. 1 a 2 zák. č. 101/1964 Sb. a § 40 odst. 2 vyhl. č. 102/1964 Sb. Podle § 6 odst. 2 zák. č. 101/1964 Sb. se doba pracovní činnosti hodnotí jako doba zaměstnání, pokud by alespoň podle dnešní úpravy zakládala účast na nemocenském pojištění pracovníků v pracovním poměru. Pracovní činnost nesystemizovaných sběračů sběrných surovin by dnes zakládala nemocenské pojištění podle § 2 odst. 2 zák. č. 54/1956 Sb., i kdyby nebyla označena za pracovní poměr nebo neměla všechny náležitosti předepsané pro jeho vznik, jestliže by měla obsah zaměstnaneckého pracovního poměru a nebyla by podle § 5 a 6 téhož zákona vyňata z nemocenského pojištění. Na to navazuje výslovné ustanovení § 40 odst. 2 vyhl. č. 102/1964 Sb., podle něhož jsou jako pracovníci důchodově zabezpečeni též pracující, kteří jsou činní pro socialistickou organizaci v poměru, který má obsah pracovního poměru, není však takto označen nebo nemá všechny náležitosti předepsané pro vznik pracovního poměru.

Vzhledem k těmto ustanovením a na základě výsledků řízení dospěl krajský soud k závěru, že navrhovatelka vykonávala v době od 1. 1. 1953 do 31. 12. 1956 činnost nesystemizované svěračky sběrných surovin splňující naznačené předpoklady započitatelnosti.

Tato nepřetržitá činnost navrhovatelky od 1. 1. 1953 do 31. 12. 1956 (a pak nadále) je prokázána zprávou n. p. Severomoravské sběrné suroviny v O. z 18. 1. 1967, svědeckými výpověďmi J. K., býv. vedoucího provozu č. 205 v O., a B. D. i sdělením obvodního národního výboru v O. 2 - M. H., odboru místního hospodářství, z 11. 5. 1967.

Konkrétní smlouva uzavřená s navrhovatelkou v roce 1953 byla podle sdělení podniku již skartována. Obsah smlouvy je však zjištělný, poněvadž smlouva byla sepsána s použitím tehdy běžně užívaného formuláře, jehož opis předložil podnik soudu. Z této smlouvy vyplývala mj. tato náplň vzájemného poměru:

Navrhovatelka je povinna určené suroviny pravidelně ve stanoveném obvodu přejímat a vykupovat od občanstva a za tím účelem mít otevřenou sběrnou ve stanovené dny a hodiny. Převzaté suroviny má proplácet hotově podle platných cenových předpisů, třídít na základní druhy, zajišťovat, připravit k odvozu a předat příslušné provozovně. Je povinna se zúčastnit instruktáží, školení a aktivů pořádaných podnikem nebo národními výbory a řídit se všemi pokyny a příkazy vedoucího příslušné sběrové provozovny. Podnik jí poskytuje na výkup surovin přiměřené zálohy, jichž je oprávněna používat pouze k tomuto účelu. Suroviny, které sbírá, přejímá jménem podniku a již tímto převzetím se podnik stává jejich vlastníkem. Za její činnost jí podnik vyplácí odměnu stanovenou příslušnými předpisy. Rozsah jejích práv a povinností může být měněn pokyny a směrnicemi podniku; každá strana může smlouvu zrušit písemným prohlášením daným měsíc předem.

Z uvedeného obsahu smlouvy plyne, že - ač nebyla označena a míněna jako smlouva pracovní - splňovala svým skutečným obsahem všechny znaky pracovního poměru, takže navrhovatelka byla činná u socialistické organizace v poměru, který měl obsah pracovního poměru; není rozhodující, zda byl takto chápán a nazýván.

Přitom nešlo o příležitostné zaměstnání (o činnost malého rozsahu) vyňaté z nemocenského pojištění. Za roky 1955 a 1956 předložil n. p. Sběrné suroviny v O. evidenční list o době zaměstnání a výdělku, podle něhož vydělávala navrhovatelka ve všech měsících více než 120 Kčs (v roce 1955 nejmenší měsíční výdělek 319 Kčs, nejvyšší 1.154,89 Kčs, v roce 1956 nejmenší měsíční výdělek 650 Kčs, nejvyšší 1.220,49 Kčs). Výplaty za roky 1953 a 1964 podnik neoznačil, poněvadž v těchto letech se mzdové listy nesystemizovaných sběračů ještě nevedly. Ovšem svědek J. K. potvrdil zcela určitě, že i v těchto letech vydělávala navrhovatelka více než 120 Kčs měsíčně; nasvědčují tomu i zjištěné výdělky z let 1955 a 1956.

Z těchto důvodů zrušil krajský soud rozhodnutí odpůrce s tím, aby odpůrce vyměřil důchod znovu s

přihlédnutím k době od 1. 1. 1953 do 31. 12. 1956 jako další době zaměstnání.

Odůvodněn je též požadavek navrhovatelky, aby jí doba činnosti svěřačky sběrných surovin trvající až do vzniku nároku (a až dosud) byla zhodnocena jako doba zaměstnání II. pracovní kategorie. Toto přehodnocení se však nemůže nijak promítnout ve výši důchodu se zřetelem na okolnost, že i při zápočtu další doby půjde zase jen o částečný invalidní důchod v poměrné výši (§ 24 zák. č. 101/1964 Sb.).